

нансова грамотність». А також розроблення сучасних методичних систем компетентісно орієнтованого навчання учнів гімназії. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Головка М. В. Тенденції модернізації змісту шкільної фізичної та астрономічної освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*: збірник наукових праць. Випуск 18. Кам'янець-Подільський, 2015. С. 237–242.
2. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: МОН України, 2016. 34 с.
3. Про зміст загальної середньої освіти: Науково-аналітична доповідь / за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ: НАПН України, 2015. 118 с.

Загородня Алла Анатоліївна,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник
відділу історії та філософії освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

В СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ШКОЛАХ 90-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

В умовах сьогодення українська система шкільної освіти потребує кардинальних змін з одночасним збереженням напрацьованого вітчизняного досвіду профільного навчання. Профільна школа як фундаментальна проблема педагогіки не є чимось новим, натомість має власну світову та вітчизняну історію. Становлення, розвиток і розв'язання цієї проблеми відбувалось поступово: від простих вимог враховувати індивідуальні можливості кожного учня до виділення їх у відповідний дидактичний принцип.

Різноманітні аспекти організації профільного навчання вивчали українські та зарубіжні науковці, а саме: проблемі становлення та розвитку профільної школи присвячені праці Л. Березівської, Н. Бібік, Л. Бондар, Л. Ващенко, Н. Дічек, В. Кизенка, О. Коберника, В. Кузь, О. Локшиної, І. Лікарчук, В. Лугового, В. Майбороди, Ю. Мальованого, О. Корсакової, В. Огнев'юка, Л. Онищук, А. Са-

модрина, О. Сухомлинської, С. Трубачової, Н. Шиян та ін.; проблеми загальнопедагогічної та загальнодидактичної специфіки профільного навчання знайшли відображення у дослідженнях С. Вольянської, Н. Дмитренко, Н. Ковчин, С. Кравцова, І. Лікарчука, А. Самодріна, М. Сметанського та ін.

Профільне навчання — це вид диференційованого навчання, який передбачає врахування освітніх потреб, нахилів та здібностей учнів і створення умов для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення, що забезпечується за рахунок змін у цілях, змісті та структурі організації навчання [1, с. 60].

У «Національній доктрині розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.» профілізація трактується як один із шляхів забезпечення рівного доступу дітей до освіти [3].

Становлення та розвиток профільної школи у 90-роках ХХ століття здійснювалось у декілька етапів, а саме: I-й етап — 1990 — кінець 90-х років ХХ ст. — розвиток закладів освіти нового типу, становлення профільного навчання в загальноосвітній школі; II-й етап — 1999 р. — законодавче введення профільного навчання в старшій школі незалежної України та пов'язаний із формуванням нормативно-правової бази, створенням шкіл нового типу та запровадженням у них профільної диференціації; III-й етап — 1996 р. — формування змісту освіти загальноосвітньої школи, формування державного стандарту загальної середньої освіти, визначення інваріантної та варіативної складової змісту навчання [2, с. 243].

11 квітня 1990 року на засіданні Президії АПН СРСР було заслухано «Концепцію диференціації навчання у середній загальноосвітній школі», згідно з якою — метою диференційованого навчання є індивідуалізація навчання, основана на створенні оптимальних умов для виявлення задатків, розвитку інтересів та здібностей кожного школяра.

В основу концепції було покладено дві форми диференціації: внутрішню і зовнішню. Внутрішня диференціація передбачала різне навчання у великих групах учнів (класах), відповідно до певних ознак, варіативність темпу вивчення матеріалу, диференціацію навчальних завдань, вибір різних видів діяльності, визначення характеру і ступеня дозування допомоги вчителя. Внутрішня диференціація передбачала використання як тради-

ційної форми врахування індивідуальних особливостей учнів (диференційований підхід), так і рівневої диференціації на основі планування результатів навчання.

Зовнішня диференціація розглядалася як створення на основі певних принципів (інтересів, здібностей, нахилів, досягнутих результатів, проєктованої професії) відносно стабільних груп, у яких зміст освіти та поставлені вимоги відрізняються. Вона могла здійснюватися або в рамках селективної системи (вибір профільного класу чи класу із поглибленим вивченням циклу предметів), чи в рамках елективної системи (вільного вибору навчальних предметів для вивчення на базі інваріантного ядра освіти).

З 1991 року для розвитку здібностей, талантів дітей створюються профільні класи, спеціалізовані школи, гімназії, ліцеї, приватні, кооперативні школи, а також різні типи навчально-виховних комплексів, об'єднань із поглибленим вивченням окремих предметів.

Отже, історико-педагогічний аналіз становлення та розвитку профільного навчання в спеціалізованих школах 90-Х років ХХ століття дозволив зробити висновок про те, що проблема організації профільного навчання була досить актуальною проблемою, значущість якої була підкреслена затвердженням у 1990 році «Концепції диференціації навчання у середній загальноосвітній школі» в якій було наголошено на важливості набуття учнями навичок самостійної науково-практичної, дослідницько-пошукової діяльності; розвиток їхніх інтелектуальних, психічних, творчих, моральних, фізичних, соціальних якостей; прагнення до саморозвитку й самоосвіти. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Загородня А.А. Диференціація змісту навчання у старшій школі як ефективна умова реалізації особистісно-орієнтованої парадигми освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*: зб. наукових праць. Серія: Педагогіка. 2018. Вип. № 25 (2–2018). С. 59–65.
2. Кушнір В.М. Профільне навчання в історії розвитку вітчизняної школи (друга половина ХІХ — ХХ ст.): монографія. Умань: Видавець «Сочинський», 2016. 409 с.
3. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 25.06.2013 344/2013. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

Зінченко Віктор Вікторович,

доктор філософських наук, професор,
завідувач відділу інтернаціоналізації вищої освіти
Інституту вищої освіти НАПН України.

МОДЕЛІ ТА КОНЦЕПЦІЇ ФІЛОСОФІЇ У ФОРМУВАННІ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ СТІЙКОГО СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Інтернаціоналізація та інтеграція вищої освіти в глобально-міжнародному аспекті ставить багато нових питань перед теорією і практикою.

Найважливіші з них — що є загальне та особливе в освіті і науці, які закономірності, форми, методи управління є універсальними, а які діють у діапазоні конкретних умов різних країн, як найкращим чином виконувати функції освіти й науки у міжнародній діяльності, у чому полягають особливості національного стилю в освіті і розвитку університету як інституту освіти, в організаційній поведінці, системах управління, наскільки ці особливості важливі для досягнення бажаних результатів, як іноземцям швидше пристосуватися до національного місцевого середовища [1, с.312–313]. Усе це — винятково важливі й цікаві нові питання, багато з яких ще чекає своєї відповіді.

З найбільш впливових та поширених систем освіти і наукової підготовки, які в сучасний період й є основними суб'єктами освітньої інтеграції та процесів освітньо-наукової інтернаціоналізації є:

- 1) «*європейська континентальна*»,
- 2) «*англо-саксонська*» системи, на ґрунті якої історично сформувалася (спочатку як її модифікація, а потім — як окрема модель) й
- 3) самостійна інтернаціональна освітньо-наукова система — «*американська*».

Найбільшою популярністю в сучасній філософії освіти у контексті її теоретико-прикладного втілення в менеджменті освіти користуються чотири дещо умовних «моделі», котрі втілюються або формують певне ідейно-духовне тло тих або інших інтерна-